

[Wilhelm]

Ja, hvis svaret blev nej, så ville der åbenbart ikke være problemer. Hvis svaret var ja, ville det jo være en ganske interessant situation, men den mener jeg nok burde føre til ganske andre konklusioner, end at så måtte man have dødsstraffen.

Vi ville som sagt ikke have noget imod, at de spørgsmål var blevet stillet ganske roligt og sædvanligt under udvalgsarbejdet. Det blev de ikke, men jeg vil gerne sige, at hvis man nu vil fremhæve netop disse spørgsmål og på den måde få disse militære synspunkter ind som de centrale i en offentlig debat om dødsstraffen, så vil VS gå imod det.

VS er principielt imod dødsstraffen af de grunde, som Amnesty International har fremført, også fra deres konference i efteråret i Stockholm, som flere har været inde på. For det første har dødsstraffen aldrig påviseligt haft nogen særlig afskrækkende virkning. For det andet er henrettelse uoprettelig og kan ramme uskyldige. For det tredje virker idømmelse og udførelse af dødsstraf brutaliserende på alle, der deltager i processen, og det er i virkeligheden hele befolkningen. Men først og fremmest går vi ind for forslaget, fordi henrettelse som politisk tvangsforanstaltning er lige uacceptabel, hvad enten det er regeringsorganer eller andre, der foretager den. Det er vores principielle grunde til at gå ind for dette forslag og være medforlagsstillere til det.

Om de særlige historiske forudsætninger for de danske bestemmelser og analogislutninger til eventuelle lignende tilfælde i fremtiden, som især hr. Knud Damgaard har været inde på, vil jeg gerne sige, at når man taler om fare for selvtægt og drager parallelslutninger til 1945s ophidsede situation, så er det en falsk parallel. Den ophidselse, som jeg også godt husker, i Københavns gader var ubetinget størst i dagene umiddelbart efter den 4. maj, og der fandtes på det tidspunkt ingen dødsstraf i Danmark, men der var alligevel nul lynchninger, nul pogromer. Der blev lavet ophidsede og ved nærmere eftertanke ikke særlig kløgtige eller retssikkerhedsmæssige ting i tiden efter den 4. maj 1945, og det blev lavet fuldt så meget herinde som ude i befolkningen, men det er en direkte bagtalelse af den danske befolkning og dens holdning i dagene efter den 4. maj 1945, når man siger, at der var en overhængende fare for de lange knives nat, og at det

ville være sket, hvis man ikke havde en eller anden sikkerhed for, at der nok var en dødsstraf, der trådte i kraft i statslig regie. Det var der ikke på det tidspunkt, og der skete alligevel ikke de ting, som man her forsøger at mane frem.

For det andet vil jeg sige, at erfaringerne med 1945-loven er i mine øjne de værst tænkelige, som jeg har været inde på det før, og som Amnesty International meget kraftigt anfører det i sine henvendelser til retsudvalget. Det var de mindre forbrydere, der blev henrettet.

For det tredje vil jeg fremføre det, som flere har været inde på, nemlig at situationen for modstandsbevægelsen mod besættelsesmagten ville have været værre, hvis dødsstraffen havde eksisteret under besættelsen, altså hvis der havde foreligget en situation som den, hr. Knud Damgaard og andre ønsker der skal foreligge i en eventuelt kommende tilsvarende situation. Det er klart, at man ikke kan skabe garantier mod, at der i fremtiden vil være ophidsede stemninger i visse situationer, men ønsker man at opbygge et bolværk imod virkningerne af ophidsede stemninger, så skal det opbygges i de noget roligere tider, som vi dog i dag endnu befinder os i, og ønsker man at sikre et nogenlunde humanistisk straffesystem og sikre fundamentale retsgarantier, så skal disse garantier skabes i de noget roligere tider, som vi trods alt endnu i dag befinder os i.

Når man kigger tilbage på den debat, der var om dødsstraffen i 1945, synes jeg, det er pinligt at se, hvordan mange ellers fornuftige mennesker lod sig rive med. Jeg vil gerne her erindre om en af de få, der under store omkostninger ikke lod sig rive med, nemlig Poul Henningsen, som, mens debatten var hårdest i 1945, om landsforræderiloven og om den generalpræventive virkning af disse ting skrev:

»Uden tvivl vil landsforræderiloven først og fremmest komme til at virke på alle dem, som ingenting mener. De vil næste gang forholde sig endnu mere neutrale og undgå såvel værnemageri som frihedskamp, indtil de har 100 pct. sikkerhed for, hvem der vinder. Moralsk kan jeg ikke se at der er vundet noget større ved den generalprævention.«

Den tale, som nogle fører her i dag og har ført ved tidligere lejligheder, om, at det, man ønsker, er at holde mulighederne åbne for